

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha

Herausgeber: Societad Retorumantscha

Band: 128 (2015)

Rubrik: Societad Retotumantscha : Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 15.04.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

**Societad Retorumantscha
Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun**

**Rapport dal charedatur per la perioda
dal 1. da schaner 2014 fin ils 31 da december 2014**

1. Redacziun e publicaziun DRG
  - 1.1. Stab da redacziun
  - 1.2. Redacziun
  - 1.3. Publicaziun
  - 1.4. Lavurs redacziunalas da preparaziun e da controlla
    - 1.4.1. Preparaziun da las stgatlats per la redacziun
    - 1.4.2. Controlla da citats
    - 1.4.3. Correcturas vicendaivlas dals manuscrits
  - 1.5. Impaginaziun dals fascichels
  - 1.6. Spediziun dals fascichels
  - 1.7. Abunents dal DRG (31-12-2010 – 31-12-2014)
2. Infrastructura
  - 2.1. Cartoteca maistra
    - 2.1.1. Excerpts per la cartoteca maistra (electronica)
    - 2.1.2. Register dals chavazzins e renviaments
  - 2.2. Questionari Melcher/Pult
  - 2.3. Biblioteca
    - 2.3.1. Biblioteca electronica
    - 2.3.2. Liar cudeschs
    - 2.3.3. Scolaziun
  - 2.4. Documentaziun
    - 2.4.1. Stadi da las bancas da datas
    - 2.4.2. Fototeca
  - 2.5. Dicziunari ed EED
    - 2.5.1. Apparats ed infrastruttura tecnica
    - 2.5.2. Project <Digitales Wörtermuseum>
3. Forzas auxiliaras
4. Publicaziuns (senza DRG), servetschs
  - 4.1. Annalas 127 (2014)
    - 4.1.1. Impaginaziun
    - 4.1.2. Spediziun ed administraziun
    - 4.1.3. Bibliografia
    - 4.1.4. Sustegns
  - 4.2. Bibliografia Vox Romanica
  - 4.3. Cumissiun da nomenclatura
  - 4.4. Curatorium Vox Romanica
5. Relaziuns publicas
  - 5.1. Visitas
  - 5.2. Infurmaziuns

-
- 5.3. Congress, colloquis, occurrenz, represchentaziuns
  - 5.4. Facebook
  - 5.5. Preschientscha a la HIGA 2014
  - 5.6. Medias (Radio e Televisiun Rumantscha, gasettas, periodicas)
    - 5.6.1. Preschentaziun da l'Institut dal DRG
    - 5.6.2. Lexicon Romontsch Cumparativ (LRC)
    - 5.6.3. Publicaziun da l'ASSUS <Die Fototeca dal Dicziunari Rumantsch Grischun. Von der Archivschachtel zur digitalen Fototeca>
    - 5.6.4. Fototeca dal DRG online
    - 5.6.5. Preschentaziun dals fascichels
    - 5.6.6. Liar il tom 13 dal DRG
    - 5.6.7. Emissiun <Neghers, zighinghers e povrets>
    - 5.6.8. Emissiun <Sche vias midan lur num>
    - 5.6.9. 4. Congress <Graubünden forscht – Young Scientists in Contest>
    - 5.6.10. Emissiun <Pleds en viadi – emprests da pleds dad in idiom en l'auter>
    - 5.6.11. Emissiun <Litteratura (retro)rumantscha: rauba da spulvrar?>
    - 5.6.12. Contribuziun davart prenums en l'emissiu Actual la damaun
    - 5.6.13. Preschentaziun da las Annalas 127
    - 5.6.14. Il pled rumantsch 2014
  - 5.7. Regals
    - 5.7.1. Regals a la biblioteca
    - 5.7.2. Regals a la fototeca
  - 5.8. Referats, publicaziuns
6. Instanzas
    - 6.1. Academia svizra da scienzas umanas e socialas (ASSUS)
    - 6.2. Chantun Grischun
    - 6.3. Cumissiu filologica dal DRG

1. Redacziun e publicaziun DRG

1.1. Stab da redacziun

Il stab da redacziun ha cumpiglià l'onn 2014 dudesch persunas en piazza permanenta: Carli Tomaschett, chaurredactur 100%, Marga A. Secchi, redactura 70%, Kuno Widmer, redactur 100%, Ursin Lutz, redactur 100%, Matthias Grünert, redactur 50% (fin ils 31 da fanadur), Silvana Derungs, redactura 80% (davent dal 1. d'october 70%), Annetta Zini, assistenta scientifica 70% (davent dal 1. d'october; davent dal 1. da november 80%), Michele Luigi Badilatti, assistent scientific 50% (davent dal 1. d'october), Juliana Tschuor, documentalista 80%, Violanta Spinass, documentalista 70%, Alexa Pelican, assistenta da redacziun 50%, e Brida Sac, assistenta da redacziun 50%.

Noss redactur Matthias Grünert è vegnì elegì sco professor da rumantsch a l'Universitad da Friburg davent dal 1. d'avust 2014 ed ha bandunà la squadra dal DRG la fin da fanadur. Matthias Grünert ha absolvì ses temp d'introducziun e d'emprova en la redacziun dal DRG davent dal 1. d'avrigl 2010 fin ils 31 da mars 2011. Dapi lura ha el lavurà en la redacziun dal DRG sco redactur. En ses temp en l'Institut dal DRG, cun in pensum da 40% respectivamain 50%, ha Matthias Grünert redigì ils chavazzins *meis I – melli* e *miaular – michaunza*. In artitgel fitg pretensius ord sia plima è stà il pronom *meis* 'mein'. Nus giavischain a Matthias Grünert tut il bun en ses nov post da gronda impurtanza per la Rumantschia.

La piazza da 40% ch'è vegnida libra en la redacziun tras l'elecziun da Matthias Grünert sco professor ha nossa redactura Silvana Derungs surpiglià, augmentond qua tras ses pensum da lavur cun contract tar il DRG da 40% sin 80%.

En ina votaziun per circulara ha la suprastanza da la Societad Retoruman-tscha elegì il fanadur Annetta Zini da Strada e Michele Luigi Badilatti da Zuoz sco assistent(a) scientific(a) en l'Institut dal DRG. Els han entschet lur lavur a l'Institut dal DRG il 1. d'october.

Il matg ha noss redactur Ursin Lutz inoltrà a la Facultad filosofica da l'Universitad da Friburg sia dissertaziun cun il titel «Das *Meum Scret* des Balthasar Gioseph de Vincenz (1789–1858). Kritische Edition, Glossar und Erläuterungen». Ses examen da doctorat ha el fatg cun grond success ils 20 da november.

1.2. Redacziun

StgAtlas	Chavazzins	Red.
362d	METEOR – METTENT	(Lz.)
362h	METTER I	(To.)
363c	METTER I	(To.)
366b	MIAUNC – MICHAUNZA	(Gr.)
366c	MICHEL – MICHÖA	(Lz.)
367a	MIGLIAC – MILITAR I	(Se.)
368a	MILLIUN – MILSINAVAUNT	(De.)

1.3. Publicaziun

La fin d'avrigl avain nus publictà l'ultim fascichel dal tom 13 dal DRG, il numer 179 cun ils chavazzins *mecaniker – medgiar* (paginas 769–800) ed ils indices (paginas 800–877). Ensemen cun il fascichel avain nus tramess a las abunentas ed als abunents ina circulara per laschar liar il tom 13.

L'avust avain nus publictà il fascichel dubel 180/181 cun ils chavazzins *medi I – melistuc*. Els occupan las paginas 1–128 dal tom 14.

1.4. Lavurs redacziunalas da preparaziun e da controlla

1.4.1. Preparaziun da las stgatlhas per la redacziun

Giunna Beeli ha preparà la stgatlha 388, quai cun cumpletter per part er il material dal questunari Melcher/Pult. Guarda er alineia 3.

1.4.2. Controlla da citats

Alexa Pelican e Brida Sac han controllà ils ms. *mesocher – messada* (De. 361b), *mesadat – mettel* (Lz. 362a), *metter II – mezchar* (Wi. 364), *mezcharia – miaulada* (Se. 365), *miaular – michaunza* (Gr. 366a), impundend 202 uras per questa lavur.

1.4.3. Correcturas vicendaivlas dals manuscrits

Per questas correcturas han impundì il chauredactur 65 uras, Marga A. Secchi 125 uras, Kuno Widmer 42 uras, Ursin Lutz 59 uras, Matthias Grünert 24 uras e Silvana Derungs 90 uras.

1.5. Impaginaziun dals fascichels

L'impaginaziun e la formataziun dal fascichel 179 (paginas 769–877 dal tom 13) e dal fascichel dubel 180/181 (paginas 1–128 dal tom 14) ha fatg Alexa Pelican en il temp da 143 uras da lavur.

1.6. Spediziun dals fascichels

La spediziun dal fascichel 179 e dal fascichel dubel 180/181 sco era la controlla dals pajaments èn vegnidas fatgas da nossas assistentas da redacziun.

1.7. Abunents dal DRG (31-12-2010 – 31-12-2014)

onn	numer da l'ultim fascichel	fascichels cun quint		toms cun quint	abunaments gratuits		total abunents
		Svizra	exteriur		barat	gratuit	
2010	169/170	363	125	23	11	47	569
2011	173/174	352	120	20	11	56	559
2012	175/176	353	116	20	11	53	553
2013	177/178	349	124	19	11	53	556
2014	180/181	345	121	21	11	54	552

2. Infrastructura

2.1. Cartoteca maistra

2.1.1. Excerpts per la cartoteca maistra (electronica)

Nus avain fatg 12'646 excerpts da las suandantas ovras e dal suandant artitgel: KÖNZ, Tscharvè (965 cedels), KÖNZ, Ladino (852 cedels), TUOR, Settembrini (596 cedels), Cal. Rom. 1940 (277 cedels), Cal. Rom. 1942 (822 cedels), Rq. A III (935 cedels), PEER, Intermezzos (871 cedels), PEER, Retuorn (671 cedels), TUOR, Siemi (336 cedels), DEFLORIN, Veta (872 cedels), TUOR, Fluras (132 cedels), TUOR, Poes. 1 (70 cedels), TUOR, Poes. 2 (135 cedels), TUOR, Poes. 3 (160 cedels), PEER, Chasa 2010 (895 cedels), GUIDON, Poesia (2'823 cedels), W. EICHENHOFER, «Weitere Anmerkungen (VI) zum «Niev vocabulari romontsch sursilvan-tudestg» (NVRST)», en Ladinia 35, 215–250 (182 cedels), excerpts occasionals or da LQ, 2014 ed autras periodicas (1'052 cedels). Ils excerpts èn per gronda part gia deponids en la cartoteca maistra.

2.1.2. Register dals chavazzins e renviaments

L'assistenta da redacziun Alexa Pelican ha impundì 24 uras per actualisar il register ch'è creschì quest onn per 1'079 sin 182'242 endataziuns.

2.2. Questionari Melcher/Pult

Era quest onn ha Kuno Widmer cuntinuà ad endatar il questionari Melcher/Pult en ina banca da datas, ina lavur ch'el aveva cumenzà l'onn 2004. El ha impundì 769 uras per las respostas dals numers 932–1'150. Las respostas dals numers 1'272–1'296 èn vegnidas endatadas da la forza auxiliara Andri Casanova (184 uras), quellas dals numers 1'542–1'547 e 1'582–1'650 da l'assistenta scientifica Annetta Zini (265 uras) e quellas dals numers 1'344–1'362 da l'assistent scientific Michele Luigi Badilatti (188 uras).

2.3. Biblioteca

2.3.1. Biblioteca electronica

Il catalog electronic da nossa biblioteca è creschì quest onn per 1'671 titels, da 37'060 sin 38'731.

2.3.2. Liar cudeschs

Chalenders, periodicas e collecziuns vegnan liads regularmain. Mintg'onn fai era da basegn da reliar e reparar cudeschs che nus duvrain fitg savens e che crodan or da las cuvertas.

2.3.3. Scolaziun

Ils 19 da settember han nossas documentalistas Juliana Tschuor e Violanta Spinna frequentà a Winterthur la scolaziun da la «Bibliothek Information Ostschweiz» cun il tema «CeDe.ch und Fotomuseum Winterthur». Guarda er alineia 5.3.

2.3.4. Regals a la biblioteca

Guarda alineia 5.7.1.

2.4. Documentaziun

2.4.1. Stadi da las bancas da datas

Datotecas	Unitads 31-12-2012	Unitads 31-12-2013	Unitads 31-12-2014
1. Cartoteca maistra			
1.1. Chavazzins e renviaments	180'219	181'163	182'242
1.2. Excerpts (CME)	158'621	173'307	185'079
2. Biblioteca	35'468	37'060	38'731
2.1. Register dals auturs	31'971	33'536	35'169
2.2. Register da las scursanidas da litteratura	3'497	3'524	3'562
2.3. Register dals manuscrits	658	674	684
3. Register da materias	17'846	19'382	21'142
4. Fototeca	28'663	28'734	29'324
5. Adressas (abunents, correspondents euv.)	3'299	3'597	3'708
6. Indices toms			
6.1. Etimons 1–13	16'489	16'489	17'351
6.2. Materias 1–13	30'979	30'979	33'142
6.3. Fonetica 9–13	5'573	5'573	8'252
6.4. Morfologia 9–13	2'299	2'299	2'853
6.5. Sintaxa 9–13	4'352	4'352	5'072
6.6. Furmaziun dals pleds 9–13	1'277	1'277	1'470
6.7. Prefixs 1–13	1'794	1'794	1'811
6.8. Suffixs 1–13	15'829	15'829	16'764
6.9. Lexicologia 9–13	4'436	4'436	5'188
6.10. Caracteristicas 9–13	3'848	3'848	4'727
6.11. Illustraziuns 1–13	1'042	1'092	1'113
6.12. Definiziuns tudestgas 1–13	92'563	92'563	100'710
6.13. Sinonims e renviaments	8'601	9'412	9'904
7. Scursanidas			
7.1. Scursanidas generalas	846	847	861
7.2. Scursanidas dals lieus	166	166	166
7.3. Scursanidas problematicas	167	169	170
7.4. Scursanidas e survista biblas	82	82	82
7.5. Survista da las periodicas (annadas)	1'575	1'577	1'578
7.6. Cronologia voc. rum. (mascra)	0	0	0
7.7. Register da las translaziuns	245	293	363
7.8. Register dals carnets OSL	296	300	304
7.9. Tabellas da suffixs	151	151	151
7.10. Alfabet grec (mascra)	0	0	0
7.11. Segns fonetics (mascras)	0	0	0
7.12. Sinopsas Muoth, Castelberg	137	137	137
7.13. Reglas da redacziun	9	9	9
7.14. Funtaunas da dretg (survista)	140	140	140
7.15. Epistlas Alig, Deplazes	672	672	672
8. Flora rumantscha			
8.1. Flora DRG (material redigi)	1'253	1'270	1'286
8.2. Flora Planta (questiunari)	2'392	2'392	2'392
8.3. Flora Helvetica	3'182	3'182	3'182

9. Questiuari Melcher/Pult			
9.1. Dumondas	13'806	13'806	13'806
9.2. Respostas	34'689	49'684	59'996
10. Bloc etimologic			
10.1. Lemmas	28'194	28'194	28'194
10.2. Excerpts	1'720	1'722	1'722
11. Register da las chanzuns rum. (incipit)	10'583	10'583	10'584
12. Nums			
12.1. Nums propriis	2'584	2'584	2'584
12.2. Nums locals ed etnics	3'314	3'314	3'314
13. Puncts AIS	407	407	407
14. Dumondas ASV	151	151	151
15. Ditgas	147	147	147
16. Pseudonims	85	85	85
17. Reglas da purs	897	897	897
18. Superstiziuns	384	384	384
19. Surtins	94	94	94

2.4.2. Fototeca

2.4.2.1. Stadi actual

Nossa documentalista Violanta Spinas ha integrà era quest onn in considerabel dumber da fotografias, surtut or dal relasch da Maria Paul, che vegn alura pli tard surdà a l'Archiv da cultura da dunnas dal Grischun. Dapi questa primavaira, ils 7 da matg, è nossa fototeca online. Quai è in fatg ordvart allegraivel, surtut sch'ins resguarda quantas fotografias ch'èn vegnidas empustadas sin quella via. Il mument cuntogna nossa fototeca 29'324 documents.

2.4.2.2. Scolaziun

Guarda alineas 2.3.3. e 5.3.

2.4.2.3. Regals a la fototeca

Guarda alinea 5.7.2.

2.5. Dicziunari ed EED

2.5.1. Apparats ed infrastruttura tecnica

En il fratemp ha nossa infrastruttura electronica cuntanschì ina qualitad ed ina stabilitad che na pretenda strusch pli intervenziuns da nossa vart. Quest onn avain nus sulettamain actualisà duas staziuns da lavur cun cumprar computers pli novs ch'èn adattads als basegns actuals.

2.5.2. Project «Digitales Wörtermuseum»

Il project «Digitales Wörtermuseum» è vegnì terminà uffizialmain ils 2 d'avrigl 2014. Nus engraziain grondamain a tut las firmas participadas, plinavant a la Cumissiun per ils vocabularis naziunals, che ha concedì daners da l'Academia svizra da scienzas umanas e socialas (ASSUS) per realisar la gronda part dal project. Noss engraziament va er a la Promoziun da la cultura dal Grischun, a la Banca Chantunala Grischuna ed a la Fundaziun Stavros S. Niarchos, che han medema-

main sustegnì il project cun contribuziuns finanzialas. Tut ils numnads han gidà l'Institut dal DRG da vegnir ad in sistem da redacziun modern e resistibel per las sfidas dal futur, in sistem che garantescha era la segirezza, cuntinuitad e legibladad da las datas a lunga vista. Sco ina part finala dal project avain nus mess online la fototeca electronica da noss institut ils 7 da matg. Guarda er alineas 5.6.4., 5.8. e 6.1.

3. Forzas auxiliaras

Donatella Bonifazi ha lavurà tar nus in mez di per emna ils mais da schaner, favrer, avrigl, matg, fanadur, settember, october, november e december, plinavant in di per emna ils mais da mars e zercladur. Ella ha fatg lavurs generalas da biblioteca (p. ex. metter si siglas e cuvertas als cudeschs).

Ivana Tomaschett ha lavurà tar nus in di per emna il favrer, l'avrigl ed il zercladur ed in mez di per emna il mars ed il matg, plinavant dals 11 fin ils 20 d'avust. Ella ha deponì en la cartoteca maistra cartas da chavazzins e renviaments, excerpts occasiunals, ils excerpts dals cudeschs NUOTCLÀ, Ist., GIGER, Stria, KÖNZ, Ladino, TOUTSCH, Delineaziun, e PEER, Chasa 2010, e per part era quels dals cudeschs KÖNZ, Tscharvè, TUOR, Settembrini, Cal. Rom. 1940, PEER, Intermezzos, e PEER, Retuorn. Plinavant ha ella excerptà al computer ils cudeschs KÖNZ, Ladino, e CANTIENI, Cualm. Ultra da quai ha ella scannà per part ils fegls dal questiunari Melcher/Pult.

Rea Pult ha lavurà tar nus dals 14 fin ils 17 e dals 22 fin ils 25 d'avrigl, plinavant dals 9 fin ils 17 da fanadur. Ella ha deponì en la cartoteca maistra cartas da chavazzins e renviaments, excerpts occasiunals, ils excerpts dals cudeschs Rq. A III, e Cal. Rom. 1942, e per part era quels dals cudeschs TUOR, Settembrini, Cal. Rom. 1940, PEER, Intermezzos, e PEER, Retuorn. Plinavant ha ella excerptà al computer ils cudeschs PEER, Intermezzos, e TUOR, Siemi, e per part er il cudesch PEER, Chasa 2010.

Gianna Beeli ha lavurà tar nus dals 14 da fanadur fin ils 15 d'avust. Ella ha nudà en la versiun digitala da differents cudeschs rumantschs la concordanza da las paginas cun il cudesch stampà ed en las ovras tudestgas «Mutter und Kind» (F. HEBBEL) e «Das Glück» (G. PREISS) la concordanza da las paginas cun las translaziuns rumantschas en Ann. 40 ed Ischi 8, plinavant en differentas ovras tudestgas da pader M. CARNOT la concordanza da las paginas cun las versiuns rumantschas en Ischi 14, 20 e 25. Ultra da quai ha ella nudà en ils cudeschs «Die Hexe von Dentervals» e «Cavrein» la concordanza da las paginas cun ils originals rumantschs GIGER, Stria, e TUOR, Catscha. Ella ha era nudà en DEC. 10 ed en Ann. 4 e 23 la concordanza da las paginas cun la publicaziun dals medems statuts en Rq. A 3. Plinavant ha ella excerptà al computer il cudesch DEFLOREN, Veta, e per part er il cudesch PEER, Chasa 2010. Ella ha era deponì en la cartoteca maistra cartas da chavazzins e renviaments, excerpts occasiunals, ed ils excerpts dals cudeschs DEFLOREN, Veta, TUOR, Fluras, TUOR, Siemi, TUOR, Poes. 1, TUOR, Poes. 2, e TUOR, Poes. 3. Plinavant ha ella preparà stgatlats per la redacziun. Guarda er alineas 1.4.1.

Andri Casanova ha lavurà tar nus in di per emna ils mais d'avust, settember, october, november e december. El ha nudà en il cudesch «Il penitente istruto

a' ben confessarsi la concordanza da las paginas cun la translaziun rumantscha CAMEN, Penitent. Plinavant ha el endatà per part en ina banca da datas las respostas dal questiuari Melcher/Pult. Guarda er alinea 2.2.

4. Publicaziuns (senza DRG), servetschs

4.1. Annalas 127 (2014)

4.1.1. Impaginaziun

Brida Sac ha impaginà las 267 paginas, impundend per quai 176 uras.

4.1.2. Spediziun ed administraziun

La fin d'october avain nus tramess las Annalas 127 a las abunentas ed als abunents. La spediziun e la controlla dals pajaments èn vegnidas fatgas da nossas assistentas da redacziun.

4.1.3. Bibliografia

Juliana Tschuor ha cumpilà la bibliografia rumantscha per las Annalas 127 (2014).

4.1.4. Sustegns

La Pro Helvetia ha sustegnì l'ediziun da las Annalas 127 cun ina contribuziun da 5'000.– francs. Quests daners èn d'impunder per onuraris da la redacziun sco era da las auturas e dals auturs da las singulas contribuziuns. La partiziun Promozion da la cultura dal Grischun ha sustegnì l'ediziun da las Annalas 127 cun ina contribuziun da 12'000.– francs e la Lia Rumantscha ha contribuì in import da 7'000.– francs. A tuttas trais donaturas engraziain nus grondamain per lur impurtantas contribuziuns per pudair publitgar las Annalas.

4.2. Bibliografia Vox Romanica

Juliana Tschuor ha cumpilà la bibliografia rumantscha per la Vox Romanica 73 (2014) cun sustegn da Kuno Widmer.

4.3. Cumissiun da nomenclatura

Carli Tomaschett e Kuno Widmer èn commembers da la Cumissiun da nomenclatura dal chantun Grischun. Kuno Widmer è sa retratg sco commember da quella per la fin da l'onn 2014. El ha fatg part da la cumissiun davent dals 5 da matg 1992. Sco sia successura respectivamain ses successur ha il Departament d'economia publica e fatgs socials dal Grischun elegì Annetta Zini (Engiadina Bassa) e Michele Luigi Badilatti (Engiadin'Ota). Els entschaivan lur nova incumbensa il 1. da schaner 2015. Guarda er alinea 5.6.8.

4.4. Curatorium Vox Romanica

L'Institut dal DRG è ex officio commember da questa instituziun. Sco cassier ha Carli Tomaschett impundì 26 uras per lavurs administrativas, contabilitad e pajaments.

5. Relaziuns publicas

5.1. Visitas

En il decurs da quest onn han 178 persunas visità noss institut per prender invista da sia ritga documentaziun e da nossa lavur.

Ils 17 da schaner han 6 studentas ed 1 student da rumantsch da l'Universitad da Turitg visità noss institut ensemen cun lur docenta Mevina Puorger. Marga A. Secchi ha fatg la guida.

Ils 28 da schaner ha Silvana Derungs retschet en noss institut 11 scolaras e scolars da las classas 4G e 5G da l'Academia Engiadina a Samedan cun lur magistra Sidonia Klainguti.

Ils 19 da favrer ha Matthias Grünert preschentà noss institut ad Ennio Zala, lectur da talian a l'Universitad da Friburg.

Ils 10 da mars han 14 magistras e magisters da la scola communal da Samedan fatg ina visita a noss institut. Kuno Widmer ha preschentà la documentaziun da noss institut e nossa lavur.

Ils 24 d'avrigl han 13 studentas da romanistica da l'Universitad da Mannheim (Germania) visità noss institut ensemen cun lur professor Elton Prifti. Carli Tomaschett ha preschentà la documentaziun da noss institut e nossa lavur.

Ils 24 d'avrigl ha Silvana Derungs retschet en noss institut duas gruppas da scolaras e scolars (18 respectivamain 20 persunas) dal stgalim superiur da la scola da la vischnanca da Breil, accumpagnadas da lur magister Gabriel Derungs e da lur magistra Brigitta Lüönd respectivamain da lur magisters Francestg Friberg e Patrick Casanova.

Ils 26 da matg ha Kuno Widmer preschentà noss institut a 10 scolaras ed 1 scolar dal curs da rumantsch facultativ ladin-vallader da la Scola chantunala grischuna cun lur magister Chasper Pult.

Ils 31 da matg han 4 scolaras e scolars dal curs da rumantsch da la Scola club Migros Turitg visità noss institut ensemen cun lur magister Simon Bundi. Carli Tomaschett ha preschentà la documentaziun da noss institut e nossa lavur.

Ils 11 da settember han 3 scolaras ladinhas da la classa 4Gc da la Scola chantunala grischuna fatg ina visita a noss institut ensemen cun lur magister Chasper Pult. Kuno Widmer ha mussà ad ellas vegls cudeschs rumantschs e preschentà la lavur e documentaziun da noss institut.

Ils 29 da settember ha Silvana Derungs retschet en noss institut 14 scolaras e scolars da la classa 4Gg da la Scola chantunala grischuna cun lur magistra Jelena Marijanovic.

Ils 27 d'october ha Carli Tomaschett preschentà noss institut e nossa lavur ad 8 studentas ladinhas da l'Universitad da Brixen/Bressanone, accumpagnadas da prof. dr. Paul Videsott, prof. dr. Rico Cathomas e dr. Giovanni Mischì.

Ils 18 da november ha la suprastanza da l'Academia Rætica (president prof. dr. Markus Furrer) visità noss institut e fatg ina seduta en quel. Il charedatur Carli Tomaschett ha preschentà noss institut e nossa lavur.

Ils 21 da november ha Silvana Derungs retschet en noss institut 13 scolaras e scolars da las classas FH2 e F3 dal Center da formaziun Surselva a Glion cun lur magister Aluis Tambornino.

Ils 22 da november han 17 persunas dal Curs da Certificat (CAS)/ Abilitad d'instruir da la Scola auta da pedagogia dal Grischun passentà in mez di en noss institut ensemen cun lur professor dr. Matthias Grünert. Suenter la preschentaziun da noss institut han els fatg exercizis pratics.

5.2. Infurmaziuns

Nus avain dà infurmaziuns a bucca ed en scrit a 201 persunas, impundend per quai 285 uras.

5.3. Congress, colloquis, occurrenz, represchentaziuns

Ils 13 da matg ha Carli Tomaschett represchentà l'Institut dal DRG a la radunanza annuala da l'Academia Rætica a Cuira.

Ils 7 da fanadur ha Carli Tomaschett represchentà l'Institut dal DRG a la seduta d'infurmaziun e discussiun davart la strategia da las scolas autas e la perscrutaziun en il chantun Grischun. La seduta ha gì lieu a Cuira ed è vegnida organisada da l'Uffizi per la furmaziun media-superiura dal Grischun.

Ils 21 e 22 d'avust èn Carli Tomaschett, Marga A. Secchi, Kuno Widmer ed Ursin Lutz sa participads a la sentupada da las redacturas e dals redacturs dals quatter vocabularis naziunals, organisada da la Cumissiun per ils vocabularis naziunals da l'Academia svizra da ciencias umanas e socialas (ASSUS) a Bellinzona. L'inscunter ha dà la pussaivladad a las commembras ed als commembers da las singulas redacziuns d'emprender d'enconuscher in l'auter, da tgirar contacts, da barattar ideas ed experientschas e da chattar vias per schliar problems che sa datan en connex cun la lavur e la publicaziun dals vocabularis naziunals.

Ils 11 da settember èn Carli Tomaschett ed Ursin Lutz sa participads al 4. Congress «Graubünden forscht – Young Scientists in Contest», organisà da l'Academia Rætica ils 10 ed 11 da settember a Tavau. Carli Tomaschett ha moderà ina seduta ensemen cun Florian Hitz da l'Institut grischun per la perscrutaziun da la cultura ed Ursin Lutz ha preschentà ses project da dissertaziun en in referat cun il titel «Balthasar Gioseph de Vincenz (1789–1858) und sein *Meum Scret*». Guarda er a linea 5.6.9.

Dals 7–9 da november han gì lieu a Domat ils 24avel Dis da litteratura. Noss assistent scientific Michele Luigi Badilatti è stà engaschà en la vernissascha da l'emprim e-comic rumantsch cun il titel «Il Crestomat» (discussiun davart la Crestomazia) ed è plinavant stà in dals giasts en l'emissiun dal Radio Rumantsch Marella cun il titel «Litteratura (retro)rumantscha: rauba da spulvrar?», registrada sonda, ils 8 da november, a chaschun dals Dis da litteratura ed emessa dumengia, ils 9 da november. Als Dis da litteratura èn era Carli Tomaschett, Silvana Derungs, Annetta Zini, Marga A. Secchi e Violanta Spinass stads preschents per part.

Ils 27 e 28 da november èn nossas documentalistas Juliana Tschuor e Violanta Spinass sa participadas al colloqui «Das audiovisuelle Kulturgut und die Rolle der Kantone», organisà da Memoriav a Cuira. Il chauredactur Carli Tomaschett è sa

participà al colloqui l'emprim di, quai sin invit da la Biblioteca chantunala dal Grischun. Quel di è il colloqui stà deditgà al chantun Grischun.

Ils 28 da november èn Carli Tomaschett e Violanta Spinas stads preschents a Cuira a la vernissascha dal cudesch «Die Sammlung Maissen», edì da l'Institut per la perscrutaziun da la cultura grischuna.

Ils 6 da december ha Kuno Widmer assistì a Pfäfers/Faveras (SG) a la vernissascha dal cudesch da Valentin Vincenz davart ils toponims rumantschs da la regiun da Sargans cun il titel «Von Abach bis Zerfina». Kuno Widmer aveva dà differentas infurmaziuns a l'autur da quest cudesch.

5.4. Facebook

Dapi quatter onns ha l'Institut dal DRG ina pagina da fans sin facebook. Ursin Lutz e Silvana Derungs preschantan dapi il cumenzament dal 2012 regularmain trovaglias dal DRG; en successiun libra mussan els cedels d'excerpts, maletgs, fotografias e plets cun commentaris. La plattafurma permetta al DRG da cuntanscher in nov public e da render attent ad arranschaments e publicaziuns. Enfin la fin da l'onn aveva il DRG 445 fans sin facebook.

5.5. Preschientscha a la HIGA 2014

Ensemen cun ils partenaris Radiotelevision Svizra Rumantscha, RTR e SRG.R ha la Lia Rumantscha realisà a la HIGA 2014 (dals 24–31 da matg a Cuira) in'exposiziun speziala davart il rumantsch. L'Institut dal DRG è stà preschent al stan da questa exposiziun cun intgins da ses products.

5.6. Medias (Radio e Television Rumantscha, gasettas, periodicas)

5.6.1. Preschentaziun da l'Institut dal DRG

En il supplement «Bildung & Weiterbildung», agiuntà a las gasettas «Die Südostschweiz» e «Bündner Tagblatt» dals 4 da mars 2014 respectivamain dals 20 d'october 2014, è l'Institut dal DRG vegnì preschentà curtamain sin las paginas 10 e 14 respectivamain 10 e 12.

5.6.2. Lexicon Romontsch Cumparativ (LRC)

Recensiuns dal Lexicon Romontsch Cumparativ dad Alexi Decurtins, edì da la Societad Retorumantscha il settember 2012, èn cumparidas en: Ladinia 37 (2013), 238–244 («DECURTINS, Alexi: *Lexicon romontsch cumparativ sursilvan-tudestg*, Cuera, Societad Retorumantscha, 2012, XXII, 1363 pp.»); ZRPh. 129 (2013), 1224–1225 («Alexi Decurtins, *Lexicon romontsch cumparativ (LRC) / Vergleichendes Lexikon des Rätoromanischen. Sursilvan-tudestg*, Cuera, Ediziun Societad Retorumantscha, 2012, 1363 p.»).

5.6.3. Publicaziun da l'ASSUS «Die Fototeca dal Dicziunari Rumantsch Grischun. Von der Archivschachtel zur digitalen Fototeca»

Ina preschentaziun dal cudesch «Die Fototeca dal Dicziunari Rumantsch Grischun. Von der Archivschachtel zur digitalen Fototeca», publicgà da l'Academia svizra da ciencias umanas e socialas (ASSUS) l'avust 2013 sco tom 6 en sia retscha

«Sprachen und Kulturen», è cumparida en: Rapport annual ASSUS 2013, 19.1 («*Nadia Caduff Anrig / Violanta Spinaz Bonifazi*. «La Fototeca dal Dicziunari Rumantsch Grischun – Von der Archivoschachtel zur digitalen Fototeca»»).

5.6.4. Fototeca dal DRG online

Il 7 da matg avain nus mess online la fototeca electronica da noss institut. En quest connex avain nus fatg il medem di in'orientaziun da las medias en l'Institut dal DRG. Davart la nova purschida èsi vegnì rapportà en ils meds da massa sco suonda: *südostschweiz.ch* dals 7 da matg («Bündner Bilderschatz steht online zur Verfügung»); SO. 2014, 124, 8.1–5 («Eine Bilder-Schatzkiste geht online»); BT. 2014, 124, 7.1–4 («Per Mausclick in alten Fotografien stöbern»); LQ. 2014, 88, 1.4–6 («Davairas in stgazi per tschientaners») e 2.1–5 («Fotos dal 1890 fin oz»); Ruinaulta 2014, 20, 23.1–2 («Wie sah mein Dorf wohl vor 100 Jahren aus?»); Newsletter mensila electronica (ediziun matg 2014, pag. 3–4) da la Academia svizra da scienzas umanas e socialas («Die Fototeca dal DRG ist jetzt online»). Plinavant ha la Televisiun Rumantscha emess ina contribuziun davart la nova purschida da noss institut en il Telesguard dals 7 da matg ed il Radio Rumantsch en l'emissiun Actual da la saira dal medem di.

5.6.5. Preschentaziun dals fascichels

En SO. 2014, 129, 6.1–5, ha Jano Felice Pajarola preschentà il fascichel 179 cun il titel «In tgau tut radund ed il nas da tubac», Arnold Spescha ha fatg quai en LQ. 2014, 97, 2.1–5, cun il titel ««Entoch'jeu erel enta Medel vev'jeu bien e tgei ch'jeu level»» e Sabrina Bundi en BT. 2014, 177, 5.1–4, cun il titel «Faszikel 179: Ein Witzenbuch über die Medelser».

Il fascichel dubel 180/181 è vegnì preschentà da Sabrina Bundi en BT. 2014, 280, sin las paginas 1.2–4 e 4.2–5, cun ils titels «Triste bauen leicht gemacht» respectivamain «So baue ich eine gute Triste», en LQ. 2014, 200, 2.1–5, dad Uorschla Natalia Caprez Brülhart (««Che plets be meil, zücher e latvergia!»») ed en SO. 2014, 319, 8.2–5, da Jano Felice Pajarola («Von Pfuscheri, Pflanzengruss und Pfeifensaft»).

5.6.6. Liar il tom 13 dal DRG

En LQ. 2014, 139, 1.1–2 («Tiels architects dil cudisch») e 5.1–4 («Sils fastitgs dil co-dex e dil tom 13») è vegnì publitgà ina reportascha davart il liar il tom 13 dal DRG.

5.6.7. Emissiun «Neghers, zighinghers e povrets»

En l'emissiun dal Radio Rumantsch Forum dals 25 da matg cun il titel «Neghers, zighinghers e povrets» han nossa redactura Silvana Derungs e la linguista Anna-Alice Dazzi (Radio Rumantsch) discutà davart senn e nunsenn da la correttezza politica en la lingua.

5.6.8. Emissiun «Sche vias midan lur num»

En l'emissiun dal Radio Rumantsch Magazin da cultura dals 6 da settember cun il titel «Sche vias midan lur num» han Carli Tomaschett e Kuno Widmer dà

scleriment davart numns locals e davart lur lavur sco commembers da la Cumissiuin da nomenclatura dal chantun Grischun.

5.6.9. 4. Congress «Graubünden forscht – Young Scientists in Contest»

Ils 10 da settember ha la Televisiun Rumantscha rapportà en sia emissiuin Telesguard davart il 4. Congress «Graubünden forscht – Young Scientists in Contest», organisà da l'Academia Rætica ils 10 ed 11 da settember a Tavau. En in'intervista en quella reportascha e medemamain en l'emissiuin dal Radio Rumantsch Actual la damaun dals 11 da settember ha Ursin Lutz preschentà curtamain ses project da dissertaziun «Balthasar Gioseph de Vincenz (1789–1858) und sein *Meum Scret*» e dilucidà la muntada dal congress a Tavau per el sco giuven scienzià che ha pudì preschentar là ses project. Davart il congress a Tavau e la preschentaziun dal project da dissertaziun dad Ursin Lutz è era vegnì rapportà en LQ, 2014, 176, 3.1–2 («Giuvens scienziads s'entaupan a Tavau»). Il project da dissertaziun dad Ursin Lutz è plinavant vegnì preschentà en las gasettas büwo 2014, 38, 43.1–3, Ruinaulta 2014, 38, 40.1–3, ed en il Fegl uff. 2014, 38, 47.1–3 («Sprachwissenschaft untersucht seltene bündnerromanisch-spanische Schrift»).

5.6.10. Emissiuin «Pleds en viadi – emprests da pleds dad in idiom en l'auter»

En l'emissiuin dal Radio Rumantsch Forum dals 2 da november cun il titel «Pleds en viadi – emprests da pleds dad in idiom en l'auter» han nossa redactura Silvana Derungs e la linguista Anna-Alice Dazzi (Radio Rumantsch) discutà davart ils motivs e las raschuns frequentas per emprestar pleds d'in auter idiom u d'ina outra lingua.

5.6.11. Emissiuin «Litteratura (retro)rumantscha: rauba da spulvrar?»

Guarda alinea 5.3.

5.6.12. Contribuziun davart prenumns en l'emissiuin Actual la damaun

En l'emissiuin dal Radio Rumantsch Actual la damaun dals 20 da november ha noss redactur Kuno Widmer dà scleriment davart prenumns rumantschs en la part da quella emissiuin cun il titel «25 onns dretg dals uffants – numns pli baud ed oz».

5.6.13. Preschentaziun da las Annalas 127

Jano Felice Pajarola ha preschentà las Annalas 127 en Schweiz am Sonntag 2014, 327, 38.2–4 («Auch bei den «Lauinen» war der Pater seiner Zeit voraus»), Augustin Beeli en LQ, 2014, 241, 6.1–5 («Happy, Brina u Piroška? Numns d'animals ellas Annalas 127»).

5.6.14. Il pled rumantsch 2014

Il december ha Radiotelevisiun Svizra Rumantscha (RTR) organisà la tschernada «Il pled rumantsch 2014». Propostas ha il public dad RTR pudì inoltrar fin ils 11 da december a mezdi. Da la giuria che ha tschernì il pled han era fatg part nossa redactura Silvana Derungs e nossa assistenta scientifica Annetta Zini.

5.7. Regals

5.7.1. Regals a la biblioteca

Nus retschavain mintg'onn ina gronda quantidad da cudeschs, brochuras, artitgels (separats) euv. da las auturas e dals auturs sezs, da las chasas edituras u dad autras donaturas e donatur. Quest material integrain nus sa chapescha en nossa biblioteca, sch'i na sa tracta betg da dublettas e triplettas. Quellas dain nus vinavant a studentas e students u ad autras persunas interessadas u las barattain per titels che ans mancan. Quest onn avain nus retschet 342 exemplars. Dona-ziuns da cudeschs pli grondas han fatg Peter Michael, la Scola auta da pedagogia dal Grischun e la Biblioteca chantunala dal Grischun. Ultra da quests 342 exem-plars ha noss institut anc retschet in considerabel dumber da publicaziuns dad Alexi Decurtins, da Chasper Pult e da Cristian Joos.

5.7.2. Regals a la fototeca

Nus avain retschet singulas fotografias da persunas privatas per las integrar en nossa fototeca.

5.8. Referats, publicaziuns

Carli Tomaschett:

- *Das Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun – eine Schatzkammer der rätoromani-schen Sprache und der alpinen Kultur.* – En: Bündner Kalender 2015, 94–101.

Matthias Grünert:

- *Normas, variaziuns e deviazziuns.* Seminari da linguistica rumantscha a l'Univer-sidad da Turtitg, semester da primavaira 2014.

Marga A. Secchi:

- *Agid scientific per la cumpilaziun dal glossari da la reediziun PUORGER, Bal-tramieus.* Turich 2014.

Silvana Derungs:

- *Cun tge meds linguistics reproduceschan ed imiteschan auturas ed auturs da la gasetta Punts il linguatg da giuventetgna?* Referat ils 14 d'avrigl a la Scola auta da peda-gogia dal Grischun (partiziun rumantscha, emprim onn da studi, scolaziun per scola primara, lecziun dad Esther Krättli).

Ursin Lutz:

- *Das <Meum Scret> des Balthasar Gioseph de Vincenz (1789–1858). Kritische Edition, Glos-sar und Erläuterungen.* Medel/Lucmagn (GR) 2014. Manuscrit da la dissertaziun inoltrada a la Facultad filosofica da l'Universidad da Friburg.
- *faros web:abo und venezia – mehr als eine Aboverwaltung.* Referat (ensemen cun Fa-bian Widmer, edp-services ag) a chaschun dal <10. edp Verlagseven «... und noch nicht müde?»> ils 5 da zercladur a Lucerna (demonstraziun da la Fototeca dal DRG online).
- *<Per quei eis ei precis de buca mirar ils objects cun elgs bugnai de fel> – In schatg davart Balthasar Gioseph de Vincenz (1789–1858) e siu <Meum Scret>.* Referat a chaschun da la radunanza annuala da la Societad Retorumantscha ils 6 da zercladur a Cuira.

6. Instanzas

6.1. Academia svizra da ciencias umanas e socialas (ASSUS)

Per l'onn 2014 ha la Cumissiun per ils vocabularis naziunals da l'ASSUS concedì al project da perscrutaziun «Dicziunari Rumantsch Grischun» l'entira summa dumandada dad 1'139'017.85 francs (brev dal 1. d'october 2013). Nus essan fitg engraziavels a l'ASSUS ed a la Cumissiun per ils vocabularis naziunals per lur bainvulientscha e lur grond sustegn.

Plinavant ha la cumissiun concedì la summa da 65'692.– francs per licenzas e per ils custs da manaschi regulars chaschunads da l'elavuraziun electronica da datas (EED) en l'Institut dal DRG (brev dal 1. d'october 2013). Quests custs sa resultan onn per onn suenter avair terminà il project «Digitales Wörtermuseum» (2010–2013). Nus engraziain zunt fitg a la Cumissiun per ils vocabularis naziunals per quest import dad immens'impurtanza per pudair lavurar en l'Institut dal DRG cun in'infrastructura tecnica professiunala che funcziuna senza incaps e garanteschas la lavur da perscrutaziun sin basa tecnica era per il futur.

6.2. Chantun Grischun

Sco gia ils onns 2011, 2012 e 2013 ha il chantun Grischun dà a la Societad Retorumantscha ina contribuziun annuala da 125'000.– francs. Nus engraziain al chantun Grischun per sia bainvulientscha, ses grond sustegn e sia contribuziun annuala da grond'impurtanza per il funcziunament da noss institut.

6.3. Cumissiun filologica dal DRG

La Cumissiun filologica ha tegnì sia 136avla sesida sonda, ils 8 da favrer 2014, en las localitads dal DRG.

La redacziun engrazia per la lavur che la cumissiun, furmada da prof. dr. Georges Darms (president), dr. Hans-Peter Ehrliholzer, Marianna Blöchlinger-Spescha, dr. Felix Giger, lic. fil. Barbara Strebel e lic. fil. Uorschla Natalia Caprez Brülhart, ha prestà era quest onn.

Cuira, ils 31 da december 2014

Institut dal DRG

Carli Tomaschett, Marga A. Secchi, Kuno Widmer, Ursin Lutz, Matthias Grünert, Silvana Derungs, Annetta Zini, Michele Luigi Badilatti, Violanta Spinaz, Juliana Tschuor, Alexa Pelican, Brida Sac